

Alueidenkäyttölain valmistelu

C6-kaupungit

Eriävä mielipide liittyen hallituksen esitysluonnokseen alueidenkäyttölaista

3.10.2024

1. Samanaikaisesti laadittava yleiskaava ohjaa samanaikaisesti laadittavaa asemakaavaa, ei voimassaoleva yleiskaava
 - C6 -kaupungit suhtautuvat asema- ja yleiskaavan yhteiskäsittelyyn kriittisesti. Laki mahdollistaa jo nyt vanhentuneesta yleiskaavasta poikkeamisen ja toisaalta yleiskaavan tarkkuustaso mahdollistaa sen tarkentamisen asemakaavoituksella. Tarpeettomat pienialaiset yleiskaavan muutokset aiheuttaisivat myös merkittävästi työtä kunnille, joka on pois muusta tekemisestä resurssien rajallisuudesta johtuen.
 - On käsitteellinen mahdottomuus, että asemakaavaa ohjaisi samanaikaisesti laadittava yleiskaava. Sitähän ei ole edes olemassa ennen kuin se tulee lainvoimaiseksi. Osallisten oikeusturvan kannalta on tärkeää olla jo asemakaavan valmistelun aikana selvää, mikä on se yleiskaava, joka valmistelua ohjaa. Jos sitä ei ole olemassa, ei osallinen voi mitenkään varmistua, että onko laadittava asemakaava tältä osin lainmukainen.
 - Pykälä heikentäisi yleiskaavan ohjausvaikutusta ja vaikeuttaisi yleiskaavan mukaisten hankkeiden etenemistä, mikä olisi hallitusohjelmaan kirjatun sujuvoittamistavoitteen vastaista. Lainsäädännön tulisi edistää hankkeita suunnittelujärjestelmän kautta, eikä siitä poiketen.
 - Jos lainsäädännön viesti on, että yleiskaavasta voi poiketa nykyistä helpommin, lisääntyisivät yleiskaavan vastaiset aloitteet, mikä vaikeuttaisi kunnan suunnitelmallista kehittämistä ja lisäisi tarpeettomasti aloitteiden käsittelytyötä.
 - *Pykälä tulee poistaa.*
2. Valtakunnallinen vakiomuotoisuus (X ja Y-pykälät)
 - Valtakunnallisen vakiomuotoisuuden vaatimus heikentää mahdollisuuksia laatia erilaisten kuntien tai alueiden tai hankkeiden erilaisiin tarpeisiin räätälöityjä kaavoja, erityisesti tämä korostuu maakunta- ja yleiskaavoituksen yhteydessä.
 - Katja-asetus ei huomioi erilaisten yleiskaavojen erilaisia sisältöjä ja esitystapoja. Jos asetuksesta poiketaan, voi tästä muodostua jopa muutoksenhakuperuste tämän pykälän vuoksi.
 - *Pykälän loppuun tulisi lisätä lause: "... ottaen huomioon kaavan tarkoitus ja merkitys".*
3. Aloitteet ja yhteistyömenettely (91§ ja 92§)
 - *C6-kaupungit katsovat, että vaatimus monijäsenisestä toimielimestä on poistettava kaavanlaatimisolaitetta koskevasta pykälästä (91 §) ja myös asemakaavan ja yleiskaavan laatimista yhteistyössä maanomistajan kanssa koskevasta pykälästä (92 §).*
 - Kunnan tulee voida itse määritellä aloitteiden käsittelytapa. Kaavanlaatimisolaitteeseen annettava ratkaisu ei vaikuta maanomistajan etuun ja oikeuteen sillä tavalla, että se tulisi lähtökohtaisesti

oikeusturvavasyistä käsitellä monijäsenisessä toimielimessä, kuten esimerkiksi hallintopakkoasiat. Oikeuskäytäntöön perustuen kunnan viranhaltijapäätöksestä voi nykyään tehdä oikaisuvaatimuksen eli sitä kautta maanomistaja on nytkin saanut asiansa monijäsenisen toimielimen käsiteltäväksi. Lakiluonnoksessa esitetty toteamus, että nämä päätökset eivät ole valituskelpoisia on ehdottoman tärkeä.

- Kaupunkien nykykäytäntöjen näkökulmasta alueidenkäyttölain luonnoksessa esitetty 4 kk määräaika on hyväksyttävä. Ongelmaksi hallitusohjelmankin sujuvoittamistavoitteen kannalta muodostuu velvoite käsittelystä monijäsenisessä toimielimessä. Osa aloitteista sekä yhteistyömenettelyistä on hyvinkin ongelmattomia ja niitä on mahdollista edistää sujuvasti. Byrokratian lisääminen hidastaisi merkittävästi selkeidenkin hankkeiden etenemistä ja kuormittaisi tarpeettomasti sekä valmistelua että päätöksentekoa.
- On todennäköistä, että aloitteiden määrä lisääntyisi useilla kymmenillä vuodessa jokaisessa suuressa kaupungissa. On myös odotettavissa, että kaupunkien kasvun siirtyessä entistä enemmän rakennetun ympäristön uudistamiseen lisääntyvät myös hankkeet yksityisten omistamille maille, mikä tulee näkymään aloitteiden määrässä jatkossa.